

Список використаних джерел:

1. Мінфін: Уряд затвердив Стратегію цифрового розвитку системи управління державними фінансами до 2030 року. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/>
2. Як Prozorro та Є-Data допомагало робити бюджет прозорим: дивіться у «Хроніках відкритих даних». Prozorro *Інфобокс*. URL: <https://infobox.prozorro.org/>

УДК 378.014.6:001.89

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ЯКІСНОЇ
ОСВІТИ ТА НАУКОВОЇ КУЛЬТУРИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ І
ВИКЛИКИ**

**ACADEMIC INTEGRITY AS A FOUNDATION OF QUALITY
EDUCATION AND SCIENTIFIC CULTURE: MODERN APPROACHES
AND CHALLENGES**

Зима Олег Олександрович
аспірант спеціальності 201 «Агрономія»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
Oleg Oleksandrovych Zima
Postgraduate student, specialty 201 "Agronomy"
Mykolaiv National Agrarian University
Mykolaiv, Ukraine

Академічна доброчесність у сучасному освітньому середовищі набуває особливого значення, оскільки саме вона формує довіру суспільства до результатів наукової діяльності, забезпечує якість підготовки майбутніх фахівців і визначає рівень розвитку наукової культури держави. В умовах глобалізації науки, інтенсивного використання цифрових ресурсів, високої конкуренції в академічному просторі та постійного збільшення обсягів інформації проблема доброчесності постає не лише як етична вимога, а як фундаментальна умова існування науки. Саме тому питання формування культури академічної відповідальності, зокрема серед аспірантів та молодих дослідників, є надзвичайно актуальним.

Проблематика академічної доброчесності широко представлена в міжнародних і українських дослідженнях. Серед зарубіжних учених значний

внесок зробив Д. МакКейб, який у своїх багаторічних емпіричних студіях доводить, що масштаби академічної нечесності залежать від загальної культури університетського середовища, чіткості правил та ефективності інституційної політики [1]. Він підкреслює, що зрозумілий і справедливий механізм реагування на порушення, разом із послідовним формуванням ціннісних орієнтирів, суттєво знижує рівень недоброчесних практик. Інший дослідник, Т. Фішер, розглядає академічну доброчесність як складову університетського управління, акцентуючи увагу на важливості регулярних тренінгів, розвитку культури довіри, доступності технологічних засобів перевірки текстів та активній позиції викладачів у підтримці етичних стандартів [2].

Українські науковці також приділяють значну увагу питанням доброчесності. Зокрема, С. Кісельова аналізує нормативно-правові засади академічної доброчесності та наголошує на потребі уніфікації стандартів у різних закладах вищої освіти [3]. О. Слюсаренко досліджує педагогічні умови формування доброчесної поведінки студентів, зосереджуючи увагу на ролі викладача як носія моральних цінностей та прикладу для здобувачів освіти [4]. І. Дегтярьова розглядає взаємозв'язок між науковою культурою, реплікабельністю результатів і якістю досліджень, підкреслюючи, що академічна етика є базовою умовою розвитку достовірної та відповідальної науки [5].

Спираючись на доробок цих учених, я продовжую дослідження, зосереджуючи увагу на тому, як аспіранти формують власну культуру доброчесності в умовах високих вимог до наукової продуктивності, зростання інформаційного навантаження та активного використання цифрових технологій. Аспірант у цьому контексті постає не лише здобувачем третього рівня освіти, а й творцем нової наукової традиції, для якого питання етики є елементом професійної ідентичності.

Метою цієї роботи є систематизація сучасних підходів до розуміння академічної доброчесності та формування власної концептуальної моделі розвитку доброчесної культури серед аспірантів. Задля досягнення цієї мети застосовано аналіз наукової літератури, порівняльне дослідження міжнародних і національних підходів, а також структурно-функціональний метод, що дозволив окреслити роль різних учасників освітнього процесу у формуванні чесної академічної практики.

Проведений аналіз дає змогу розглядати академічну доброчесність як складне багатовимірне явище, яке охоплює етичні, психологічні, педагогічні та управлінські аспекти. У центрі цієї моделі перебуває здобувач освіти, який повинен усвідомлювати свою відповідальність за якість наукових результатів, вміти працювати з джерелами, дотримуватися правил цитування, уникати плагіату, фабрикації та фальсифікації даних. Однак індивідуальна відповідальність аспіранта неможлива без підтримки з боку університетської спільноти, відповідної політики закладу освіти, доступу до якісних курсів з академічного письма та наявності інституційних механізмів перевірки.

Не менш важливою є роль викладачів і наукових керівників, які формують академічне середовище та виступають носіями стандартів доброчесності. Від їхньої позиції значною мірою залежить ставлення молодих дослідників до етичних норм, адже приклад авторитетної особистості є дієвим фактором у формуванні навчальної та наукової культури. Разом з тим, інституційні інструменти - кодекси честі, прозорі процедури оцінювання, системи перевірки текстів - мають слугувати підтримкою, але не можуть замінювати особистих моральних переконань дослідника.

Таким чином, академічна доброчесність не є лише набором правил чи формальною вимогою. Вона виступає основою професійної й наукової репутації, визначає рівень довіри до дослідника й створює передумови для інтеграції в міжнародний науковий простір. Для аспірантів дотримання доброчесності стає не просто частиною навчального процесу, а елементом

становлення їх як майбутніх учених, здатних продукувати оригінальні, якісні та значущі результати.

У підсумку можна стверджувати, що формування культури академічної доброчесності є тривалим, комплексним і двостороннім процесом, який поєднує індивідуальну мотивацію аспіранта та інституційну політику університету. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення практичних моделей інтеграції принципів доброчесності у щоденну роботу молодих науковців, а також на створення ефективних освітніх програм, здатних забезпечити розвиток відповідальної наукової спільноти.

Список використаних джерел:

1. McCabe D. *Academic Dishonesty: Behavior, Policy, and Culture*. – New York: Rowman & Littlefield, 2012.
2. Fischer T. *Integrity in Higher Education Management*. – Oxford: Oxford University Press, 2017.
3. Кісельова С. *Академічна доброчесність: нормативні засади та практика реалізації*. – Київ: НаУКМА, 2020.
4. Слюсаренко О. *Педагогічні умови формування академічної доброчесності студентів*. – Харків: ХНПУ, 2019.
5. Дегтярьова І. *Реплікабельність і наукова етика: сучасні тенденції // Освітологічний дискурс*. – 2021.
6. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 року № 2145. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/card2#Card>
7. *Кодекс академічної доброчесності ЗВО України*. – Київ, 2022.